

Disseminatie en communicatie van statistiek: bedrijfsvoeringsaspecten

Het CBS heeft als taak het publiceren van betrouwbare en samenhangende statistische informatie, die inspeelt op de behoefte van de samenleving ^{*1)}. Disseminatie is een kerntaak van het CBS. Onafhankelijk geproduceerde en gepubliceerde statistische informatie van hoge kwaliteit ondersteunt beleids- en besluitvorming op alle niveaus in de samenleving, maakt het mogelijk ontwikkelingen te monitoren en speelt aldus een cruciale rol in een democratische rechtsstaat. Daarnaast speelt het een cruciale rol bij het verkrijgen van empirisch wetenschappelijke inzichten.

Het maatschappelijke nut van statistische informatie wordt mede bepaald door de mate waarin deze informatie bekend is en (correct) wordt gebruikt. Juist daarom is het een taak van het CBS om statistiek en data op een gebruikersvriendelijke en eigentijdse wijze aan te bieden (dissemineren), zodat zoveel mogelijk partijen er op een goede manier gebruik van kunnen maken. Zonder effectieve disseminatie zou de enorme rijkdom aan feitelijk gegevens die het CBS produceert grotendeels onbenut blijven. Het CBS besteedt sinds zijn ontstaan een (klein) deel van het budget aan disseminatie (momenteel minder dan 2%, zie onder). Vanaf medio 2014 is het CBS begonnen met het verder professionaliseren van de disseminatie, zodat de effectiviteit ervan kan worden geoptimaliseerd. Ook is de organisatie ervan sterk verbeterd, efficiënter gemaakt en in één hand gebracht.

Sindsdien zijn de effectiviteit en het bereik van de communicatie sterk vergroot, terwijl zowel de totale kosten als het aandeel van het CBS budget dat wordt besteed aan disseminatie en communicatie zijn gedaald. In deze notitie wordt hier nader op ingegaan. [Elders](https://www.cbs.nl/nl-nl/over-ons/organisatie/publicatiebeleid) < <https://www.cbs.nl/nl-nl/over-ons/organisatie/publicatiebeleid> > gaat het CBS in op de (wettelijke) taken en het inhoudelijke beleid met betrekking tot het CBS-publicatiebeleid.

De feiten op een rij:

- Het CBS maakt miljarden cijfers over de samenleving en bestuur beschikbaar, en doet bijvoorbeeld tegen de 4000 updates van de belangrijkste datasets per jaar in Statline. Het CBS brengt momenteel op jaarbasis ongeveer 650 nieuwsberichten uit over deze data. Dit aantal is in de afgelopen jaren slechts

licht gestegen. Het sterk toegenomen gebruik van CBS-data, in de media en daarbuiten, is dan ook primair het gevolg van de professionalisering die heeft plaatsgevonden.

- Vanaf 2014 heeft het CBS alle mensen en middelen die hoofdzakelijk met disseminatie en communicatie belast zijn geconcentreerd in één organisatieonderdeel, de divisie CBS Communicatie & Nieuws (CCN). Deze is ondergebracht in een open kantoorruimte met flexibele werkplekken op de begane grond in de vestiging Den Haag.
- Het budget voor de productie van nieuwsberichten, de dienstverlening aan nieuwsmedia en de inzet van moderne communicatiemiddelen bedraagt momenteel minder dan 2% van het totale budget van het CBS. Binnen de divisie CCN worden overigens ook andere taken uitgevoerd, zoals het beheer van de databank Statline en de open data, voorlichting en helpdesk voor het publiek (beantwoording van 30.000 vragen van burgers per jaar), archief- en bibliotheekdiensten, interne communicatie, communicatie naar deelnemers van onderzoeken, en online-ontwikkeling. Het totale budget voor alle voornoemde taken van CCN is minder dan 4% van het totaal en het is de afgelopen twee jaren ook gedaald.
- Het CBS [bezuinigt](https://www.cbs.nl/nl-nl/over-ons/organisatie/bedrijfsvoering/archief/stand-van-zaken-bezuinigingen-bij-cbs) < <https://www.cbs.nl/nl-nl/over-ons/organisatie/bedrijfsvoering/archief/stand-van-zaken-bezuinigingen-bij-cbs>> om te voldoen aan taakstellingen van het kabinet. Het budget voor disseminatie en communicatie, c.q. de direct aan CCN toe te rekenen kosten zijn tussen 2015 en 2017 gedaald met 9%. De personeelsbezetting van CCN is met 13% gedaald. Deze besparingen blijven de komende jaren doorgaan, in lijn met de bezuinigingen op de hele organisatie.
- De divisie CCN heeft alle disseminatietaken op een nieuwe manier georganiseerd, zodat statistieken en data vanuit het hele CBS zo efficiënt en effectief mogelijk worden verspreid en onder de aandacht komen van de samenleving. Het sterk toegenomen gebruik van CBS-data is het gevolg van deze strategie en van de vernieuwende procesorganisatie voor de disseminatie. Door het gevoerde beleid is veel duidelijker geworden dat de latente vraag naar statistische informatie bij doelgroepen erg groot is.
- De strategie gaat over twee lijnen:
Doelgroepen worden op directe wijze met eigen communicatieplatformen en

middelen voorzien van CBS-informatie met moderne middelen, zoals website, de online databank Statline en de open data portal, infographics maar ook video en social media content, waarbij veel aandacht is gegeven aan verbetering van inzichtelijkheid, toegankelijkheid en leesbaarheid. Het bereik van het CBS is daarnaast sterk vergroot door de indirecte benadering, waarbij door een veel intensievere samenwerking met nieuwsmedia CBS-informatie breed bij lezers van dagbladen en tijdschriften, online nieuwsmedia en tv-kijkers terecht komt. Zo maken online media en omroepen grotere reportages en nieuwsitems en dagbladen omvangrijkere en diepgaandere artikelen over CBS-data. Nederlandse media maken op dit moment maandelijks tussen de 6000 en 7500 artikelen, rapportages en nieuwsberichten over CBS-cijfers. Het ligt nu circa 30% hoger dan bij de start van het nieuwe beleid eind 2014, en de kwaliteit van de coverage is tegelijkertijd ook hoger geworden.

- De concentratie van mensen en middelen in één ruimte heeft het CBS vanuit het reguliere huisvestingsbudget gefinancierd. De totale (eenmalige) investering van de verbouwing bedroeg € 2,175 mln incl. BTW. Door de verbouwing zijn ruim 70 werkplekken gecreëerd op een locatie binnen het gebouw die het CBS al huurde maar waar relatief weinig gebruik van werd gemaakt. Door de aanzienlijk geslonken kosten van digitale videoproduktie kon een videoproduktiefaciliteit gecreëerd worden met mogelijkheid om een live verbinding met radio- en tv-televisiezenders tot stand te brengen. De lastendruk voor omroepbedrijven die voorheen veel eigen materieel en menskracht in moesten zetten om over CBS-informatie verslag te doen is daarmee aanzienlijk gereduceerd.

Door de verbouwing en de verhuizing van betreffende medewerkers naar hun nieuwe werkplekken op de begane grond, kon de vrijgekomen ruimte elders in het gebouw vanaf 2016 op leegstand gemanaged worden zodat in 2018 de huur van het betreffende gebouwdeel door middel van een zogenaamde breakoptie opgezegd kan worden. De besparing die hiermee gerealiseerd wordt in de periode 2016 tot medio 2023 is € 1,585 mln. Bovendien zal vanaf medio 2023 een jaarlijkse besparing van € 270.000 gerealiseerd worden. De verbouwing en het in gebruik nemen van de communicatieruimte op de begane grond leveren onder de streep derhalve geld op, omdat dit het CBS in staat stelt zich terug te trekken op minder vierkante meters en daardoor huurkosten bespaart.

Concluderend

Disseminatie is een kerntaak van het CBS. Onafhankelijk geproduceerde statistische informatie over de samenleving is van groot belang voor een democratische rechtsstaat. Het maatschappelijk nut van de statistiekvoorziening wordt bepaald door de mate waarin beschikbare statistische informatie bekend is en (correct) wordt gebruikt. Dit hangt weer samen met de wijze en gebruikersvriendelijkheid waarmee het wordt aangeboden en hoeveel burgers, instellingen en bedrijven er mee in aanraking kunnen komen.

Het budget voor nieuwsberichten en andere communicatie-instrumenten (waaronder videocontent en social media) bedraagt minder dan 2% van het totaalbudget van het CBS. Op de divisie CBS Communicatie & Nieuws is in de periode 2015-2017 bovendien meer dan 9% bezuinigd. Dit budget zal de komende jaren blijven dalen, in lijn met de algemene bezuinigingen op het CBS. Ook als aandeel van het (dalende) CBS budget is het budget voor disseminatie gedaald.

Het sterk toegenomen gebruik van CBS cijfers – door alle doelgroepen waaronder bestuur, onderwijs/wetenschap, media, politiek en publiek – is het gevolg van een professionelere en effectievere mediastrategie en een strakkere sturing van het publicatieproces. De verbouwing van de begane grond en het creëren van nieuwe werkplekken voor o.a. communicatiemedewerkers, is per saldo een kostenbesparende maatregel omdat het huurkosten bespaart.

Voetnoten

1. In de CBS-wet (artikel 3) is vastgelegd dat de taak van het CBS is: het van overheidswege verrichten van statistisch onderzoek ten behoeve van praktijk, beleid en wetenschap en het openbaar maken van de op grond van zodanig onderzoek samengestelde statistieken. Deze taak is in de Memorie van toelichting beschreven als het vervaardigen van statistieken waaraan een aantoonbare behoefte bestaat. Ook is daar omschreven dat het CBS uitdrukkelijk en ten principale de taak heeft om de uitkomsten openbaar te maken.

2. De bezuiniging van 9% is gebaseerd op de omzetontwikkeling gecorrigeerd voor de loon- en prijsontwikkelingen over de genoemde 2 jaar. Het bezuinigingspercentage gebaseerd op nominale cijfers is 5%.